

Регіональні політичні партії в контексті дослідження процесу націоналізації (за результатами місцевих виборів 2015 р.)

Марта Шелемба, Ужгородський національний університет

Присвячена вивченню характеристики та типологізації регіональних політичних партій в Україні, оцінці зв'язку націоналізації партійної системи України, девіантності (нетиповості) електоральної поведінки регіонів із розвитком регіональних партій в державі за результатами місцевих виборів у 2015 р.

У процесі дослідження було розглянуто основні наукові підходи до характеристики та типологізації регіональних партій в Україні. Встановлено, що вчені виділяють такі категорії регіональних політичних партій, а саме: ідеологічні партії, політичні партії-проекти відомих особистостей, етнічні партії, адміністративні партії (провладні політичні партії). Запропоновано розширити існуючу типологізацію за рахунок введення таких категорій регіональних партій, як проекти місцевих еліт, регіональних партій, орієнтованих на проросійську політику в Україні, технічних політичних партій, які починають активну діяльність перед виборами, допомагаючи забезпечити проходження до місцевих органів самоврядування певним впливовим особам.

Було встановлено, що регіональними політичними партіями за результатами місцевих виборів в Україні в 2015 р. виступали дві проросійські політичні сили, чотири партії, які орієнтовані на підтримку інтересів місцевих еліт, та одна етнічна партія. Відзначено, підтримка регіональних політичних партій є низькою. Це підтверджують результати електорального голосування на загальнодержавному рівні. Відзначено, що на фоні високого рівня націоналізації партійної системи за період 2014–2015 рр., розрахованої за трьома підходами (розраховано індекс націоналізації згідно з підходом М. Джонса і С. Мейнверінга, Г. Голосова та авторським модифікованим підходом), ці партії не мали суттєвого впливу на електоральну картину країни. Також визначено, що оскільки третій авторський модифікований підхід дозволяє враховувати результати виборів до органів місцевого самоврядування, він є актуальним для дослідження регіональних партій. Тому його використання є найбільш оптимальним для аналогічних аналітичних цілей.

Серед факторів, які мали найбільший вплив на партійну націоналізацію за період 2014–2015 рр., виділено виборчу систему, трансформаційні чинники в суспільно-політичному просторі, зміну форми правління, децентралізацію (деволюцію), пов'язану з реформою місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Відповідно, доведено, що останній із зазначених чинників став важливою передумовою виникнення нових регіональних політичних партій на місцевих виборах 2015 р.

Ключові слова: *регіональні партії; місцеві вибори; націоналізація; регіоналізація; електоральна поведінка; регіони; місцеві органи самоврядування; партійна система*

Regional political parties in the context of the study of the process of nationalization (based on the results of the local elections in 2015)

Marta Shelemba, Uzhgorod National University

The article is devoted to the study of the characteristics and typology of regional political parties in Ukraine, the assessment of the connection of the nationalization of the party system of Ukraine, the deviance (non-typology) of electoral behavior of the regions with the development of regional parties in the state by the results of local elections in 2015.

In the course of the study, the main scientific approaches to the characterization and typology of regional parties in Ukraine were considered. It has been established that scholars identify the following categories of regional political parties, namely: ideological parties, political parties-projects of prominent personalities, ethnic parties, administrative parties (pro-government political parties). It is proposed to expand existing typology by introducing such categories of regional parties as projects of local elites, regional parties oriented on pro-Russian politics in Ukraine, technical political parties, which are beginning active activities before the elections, helping to ensure passing to local bodies of self-government to certain persons.

It was found that regional political parties, based on the results of the local elections in Ukraine in 2015, were two pro-Russian political forces, four parties that focused on supporting the interests of local elites and one

ethnic party. It is noted that the support of regional political parties is low. This is confirmed by the results of the electoral vote at the national level. It was noted that against the backdrop of a high level of nationalization of the party system for the period of 2014–2015, calculated on three approaches (the nationalization index was calculated according to the approach of M. Johns and S. Meinwering, G. Holosov and author's modified approach), these parties did not have significant influence on the electoral picture of the country. It is also determined that since the third author's modified approach allows to take into account the results of elections to local self-government bodies, it is relevant for the study of regional parties. Therefore, its use is most optimal for similar analytical purposes.

Among the factors that had the greatest influence on party nationalization over the period of 2014–2015 were the electoral system, the transformational factors in the socio-political space, the change in the form of government, decentralization (de-volution) associated with the reform of local self-government and the territorial organization of power in Ukraine. Accordingly, it has been proved that the latter of these factors has become an important prerequisite for the emergence of new regional political parties at the local elections of 2015.

Keywords: *regional political parties; local elections; nationalization; regionalization; electoral behavior; regions; local self-government bodies; party system*

Региональные политические партии в контексте исследования процесса национализации (По результатам местных выборов 2015)

Марта Шелемба, Ужгородский национальный университет

Статья посвящена изучению характеристики и типологизации региональных политических партий в Украине, оценке связи национализации партийной системы Украины, девиантности (нетипичности) электорального поведения регионов с развитием региональных партий в государстве по результатам местных выборов в 2015 г.

В процессе исследования были рассмотрены основные научные подходы к характеристике и типологизации региональных партий в Украине. Установлено, что ученые выделяют такие категории региональных политических партий, а именно: идеологические партии, политические партии-проекты известных личностей, этнические партии, административные партии (провластные политические партии). Предложено расширить существующую типологизацию за счет введения таких категорий региональных партий, как проекты местных элит, региональных партий, ориентированных на пророссийскую политику в Украине, технических политических партий, которые начинают активную деятельность перед выборами, помогая обеспечить прохождение в местные органы самоуправления определенным лицам.

Было установлено, что региональными политическими партиями по результатам местных выборов в Украине в 2015 г. выступали две пророссийские политические силы, четыре партии, которые ориентированы на поддержку интересов местных элит, и одна этническая партия. Отмечено, поддержка региональных политических партий низкая. Это подтверждают результаты электорального голосования на общегосударственном уровне. Отмечено, что на фоне высокого уровня национализации партийной системы за период 2014–2015 гг., рассчитанной по трем подходам (рассчитано индекс национализации согласно подходам М. Джонса и С. Мейнверинга, Г. Голосова и авторским модифицированным подходам), эти партии не имели существенного влияния на электоральную картину страны. Также определено, что поскольку третий авторский модифицированный подход позволяет учитывать результаты выборов в органы местного самоуправления, он является актуальным для исследования региональных партий. Поэтому его использование является наиболее оптимальным для аналогичных аналитических целей.

Среди факторов, оказавших наибольшее влияние на партийную национализацию за период 2014–2015 гг., выделено избирательную систему, трансформационные факторы в общественно-политическом пространстве, изменение формы правления, децентрализацию (деволюцию), связанную с реформой местного самоуправления и территориальной организацией власти в Украине. Соответственно, доказано, что последний из указанных факторов стал важной предпосылкой возникновения новых региональных политических партий на местных выборах 2015 г.

Ключевые слова: *региональные политические партии; местные выборы; национализация; регионализация; электоральное поведение; регионы; местные органы самоуправления; партийная система*

Постановка проблеми.

Законодавство багатьох країн, у тому числі України, передбачає необхідність представлення політичних партій на рівні всіх регіонів країни. Але фактична картина партійної системи підтверджує існування в державі низки так званих регіональних політичних партій, які функціонують для досягнення тих або інших цілей. Безумовно, досліджуваний процес націоналізації партійної системи характеризується тенденціями до зменшення в періоди проходження таких політичних сил до парламенту та місцевих органів влади. Присутність партій такої категорії свідчить про прояви регіоналізації партійної системи країни, виникнення так званих регіональних політичних партій. Вивчення характеристик, типів та стану розвитку таких політичних сил в Україні є актуальним аспектом наукових досліджень, пов'язаних із вивченням процесу становлення та трансформацій партійної націоналізації країни.

Аналіз досліджень і публікацій.

Питанню дослідження теоретико-методологічних та практичних аспектів розвитку регіональних політичних партій присвячені наукові праці Р. Туровського [6], В. Швейцера [7], О. Вишняка [1], Ю. Остапця, [5], Р. Манайло-Приходько [3; 4], М. Кармазіної [2]. Сучасний стан науково-емпіричного вивчення вказаної проблеми знаходиться на етапі подальших наукових пошуків, є потреба формування емпіричної бази та створення історіографії появи і розвитку регіональних політичних партій в регіонах за результатами виборів на різних рівнях.

Формулювання цілей статті.

Мета дослідження – охарактеризувати особливості регіональних політичних партій у контексті дослідження процесу націоналізації.

Виклад основного матеріалу.

Питання регіональних партій у контексті формування партійної системи досліджувались вченими та дослідниками на теоретичному рівні більшою мірою через призму аналізу їх появи та розвитку.

В дослідженні процесу націоналізації Р. Туровський вказує, що регіональними вважаються партії, які приймають участь у виборах лише на окремих територіях, і, відповідно, мають порівняно невелике територіальне покриття. Також вчений відзначає, що партії, які базуються в тих чи інших регіонах унаслідок свого походження, відстоюють окремі соціальні, етнічні, релігійні інтереси на протигагу інтересам держави [5, с. 175].

В. Швейцер [7] здійснює комплексну оцінку становлення та впливу регіональних партій на розвиток стану партійної системи, відповідно, на появу регіональних ознак та скорочення її націоналізації.

Вивченню регіональних особливостей розвитку партій і партійної системи приділяв увагу О. Вишняк. Він, керуючись результатами парламентських та президентських виборів в Україні в 1994–2006 рр., відповідно до критерію ідентифікації кандидатів та політичних партій за національно-демократичною, проросійською та невизначеною ознаками, виокремив п'ять типів політичних регіонів України, серед яких: Донбас та Крим; інші південно-східні області; перехідний регіон Північного Сходу та Кіровоградська область; Центральна Україна; Західна Україна [1]. Цей підхід має наукову та емпіричну цінність з огляду на визначення докладних характеристик національної орієнтації кандидатів та політичних партій країни.

В дослідженні Ю. Остапця, [5], Р. Манайло-Приходько [3; 4] відзначається, що регіональними політичними партіями в державі є політичні партії, яким присвоєно статус загальнонаціональних (таких, що зареєстровані в Міністерстві юстиції України), і які сформовані політиками, що мають вплив у певному регіоні (регіонах), очільниками національних, культурних об'єднань для здійснення участі у місцевих виборах, реалізації просування інтересів відповідних місцевих громад (національних меншин). Керуючись матеріалами аналітичних досліджень, інших підходів, статистичними даними виборчих кампаній, можна констатувати, що регіональні політичні партії в Україні створюються як для участі в місцевих, так і національних виборах. І масштаб інтересів представників цих політичних сил може бути іншим, аніж захист інтересів місцевих громад чи національних меншин. В контексті нинішніх процесів реформування місцевого самоврядування та децентралізації такі політичні сили могли б на сучасному етапі почати здійснювати активну діяльність із вирішення актуальних проблем місцевих рад. Але їх діяльність переважно сконцентрована на просуванні певних політиків на місцевих рівнях і відстоюванні політичних чи бізнесових інтересів на загальнонаціональному рівні.

В дослідженні Р. Манайло-Приходько комплексно розкривається природа таких партій. Авторка робить особливий акцент на тому, що вони виникають з огляду на появу розмежувань

між центром та регіонами та етнополітичного соціального поділу [3; 4]. Дослідниця в своїх висновках та наукових пошуках спирається на теорію розмежувань С. Ліпсета, С. Роккана, теорії етнополітичних, етнічних розмежувань на загальнонаціональному та місцевому рівні. Р. Манайло-Приходько вказує, що регіональні політичні партії є партіями, які функціонують переважно в рамках певної території (кількох територій) і діють в цілях зміни прав цих регіонів чи територіально-адміністративних одиниць щодо центру. Особливо це стосується тих політичних сил, які вимагають отримання незалежності територій від центру в складі країни. Такий підхід, безумовно, стосується характеристики тих політичних сил, які складають сепаратистську загрозу національній безпеці країни через вплив певних політиків, що виступають проти національного розвитку, або вимагають реалізації певних вузькорегіональних інтересів, які можуть зашкодити загальнодержавній стратегії. Р. Манайло-Приходько [3; 4] здійснює системне дослідження проходження до органів місцевого самоврядування регіональних політичних сил в 2010 та 2015 рр. За результатами дослідження нею виявлено, що найбільшу перемогу на місцевих виборах в 2010 р. отримали регіональні партії-сателіти Партії регіонів, також певну платформу склали опозиційні партії, партії-проекти. На місцевих виборах 2015 р. провладній партії БПП «Солідарність» вагому конкуренцію склали регіональні політичні партії, створені місцевими елітами.

В рамках вивчення наукових та аналітичних досліджень з вказаного напрямку слід виокремити аналіз історіографії появи та розвитку регіональних політичних партій за регіонами, здійснений М. Кармазіною [2]. Авторка оцінює передумови, етапи розвитку таких партій, причини їх формування і трансформації в широко відомі національні політичні сили. Необхідно відзначити її ґрунтовний системний підхід до аналізу, оскільки авторкою розглянуто розвиток регіональних політичних партій за весь час існування незалежної України.

Серед регіональних партій України можна виділити кілька категорій партій [5]:

- Ідеологічні партії. Можна відзначити, що

існування політичних партій вказаної категорії мало більше поширення до 2002 р., коли партійна система України характеризувалась ідеологічними розмежуваннями;

- Політичні партії-проекти відомих особистостей. В Україні широко поширені політичні партії-проекти відомих особистостей, які мають загальнонаціональне представництво, зокрема політичні сили, пов'язані з Ю. Тимошенко чи В. Ющенко. Але існували і регіональні політичні партії, що мали назву від імені, прізвища відомої особистості, створені як певні політичні проекти.

- Етнічні партії. Ці регіональні політичні партії зазвичай створюються у прикордонних регіонах, інших адміністративно-територіальних одиницях (містах), розташованих на державному кордоні з іншими державами. Але є і такі регіональні політичні партії, які декларують захист етнічних інтересів без орієнту на територіальне місцезнаходження;

- «Адміністративні партії» – так звані провладні політичні партії, які створюють на рівні місцевих політиків.

На нашу думку, цю типологізацію можна розширити за рахунок введення такої категорії регіональних партій, як проекти місцевих еліт. Ця категорія дещо відрізняється від адміністративної категорії регіональних політичних партій, які створюються переважно політиками діючої влади регіону. Також можна запропонувати ввести категорію регіональних партій, орієнтованих на проросійську політику в Україні. Такі політичні сили не можна віднести до ідеологічних, якими виступають, наприклад, СПУ, НРУ. Окремо слід наголосити на необхідності виділення категорії технічних політичних партій, які починають активну діяльність перед виборами, допомагаючи забезпечити проходження до місцевих органів самоврядування певним особам. Потім під час наступних виборів члени таких партій можуть перейти до інших партій, які мають кардинальні відмінності в ідеології.

Проведемо оцінку стану регіональних партій України за результатами місцевих виборів в 2015 р. Структура регіональних партій України за результатами місцевих виборів в Україні в 2015 р. подана в табл. 1.

Таблиця 1

Структура регіональних партій України за результатами місцевих виборів в Україні в 2015 р.

№ п/п	Назва регіональної політичної партії, тип регіональності	Присутність в регіонах, що демонструють девіантну електоральну поведінку	Характеристика діяльності	Факт проходження до органів місцевого самоврядування
1	2	3	4	5
1	ПП «Опозиційний блок», проросійська політична сила (наступниця Партії регіонів)	Харківська обл., Дніпропетровська обл.	Політична сила була орієнтована на лобювання інтересів регіональної еліти, просувала проросійську політику, декларувала євроскептицизм	Нетипово велика підтримка в Харківській, Дніпропетровській області завдяки підтримки місцевих еліт
2	Партія «Відродження», яка представлена колишніми членами Партії регіонів. Проросійська політична сила	Харківська обл.	Політична сила була орієнтована на лобювання інтересів регіональної еліти, просувала проросійську політику, декларувала євроскептицизм	Нетипово велика підтримка в Харківській області завдяки підтримки місцевих еліт
3	Партія «Єдиний центр» (очолює В. Балого). Політична партія є проектом місцевих еліт	Закарпатська область	Політична сила орієнтована на підтримку інтересів місцевих еліт	Партія отримала підтримку в Закарпатській області
4	ПП «Довірай Ділам» (очолює місцевий політик Г. Труханов). Політична партія є проектом місцевих еліт	-	Політична сила орієнтована на підтримку інтересів місцевих еліт	Партія отримала підтримку в Одеській області
5	ПП «ВО «Черкашани». Політична партія є проектом місцевих еліт	-	Політична сила орієнтована на підтримку інтересів місцевих еліт	Партія отримала підтримку в Черкаській області
6	ПП «За конкретні справи». Політична партія є проектом місцевих еліт	-	Політична сила орієнтована на підтримку інтересів місцевих еліт	Партія отримала підтримку в Хмельницькій області
7	КМКС "Партія угорців України". Етнічна партія	-	Політична партія декларує захист та реалізацію інтересів угорців Закарпатської області. Політична сила в більшій мірі орієнтувалась на просування інтересів угорських націоналістичних політиків, аніж захист місцевої національної меншини	Політична партія отримала підтримку в Закарпатській області

Структура регіональних партій України за результатами місцевих виборів в Україні в 2015 р. показала, що регіональними партіями виступають дві проросійські політичні сили (наступниці Партії регіонів). Також слід відмітити Партію «Єдиний центр» (очолює В. Балога), ПП «Довіряй Ділам» (очолює місцевий політик Г. Труханов), ПП «ВО «Черкашани», ПП «За конкретні справи», які є політичними силами, орієнтованими на підтримку інтересів місцевих еліт. КМКС «Партія угорців України», як і на попередніх виборах, є етнічною партією.

Слід відмітити, що результати аналізу підтвердили матеріали досліджень Р. Манайло-Приходько [3; 4], яка вказує на те, що місцеві вибори в Україні в 2015 р. обумовили появу вузькорегіональних політичних сил (проектів місцевих еліт), які склали конкуренцію провладній партії БПП «Солідарність».

Віднесення вказаних політичних партій до категорії регіональних також підтверджується низькими результатами їх електоральної підтримки в країні в цілому. Вивчення структури регіональних партій України за результатами місцевих виборів в Україні в 2015 р. дозволило виявити пряму залежність між виникненням, розвитком регіональних політичних сил і націоналізацією партійної системи України, девіантністю (нетиповістю) електоральної поведінки регіонів. А саме, можна констатувати, що на фоні загальної високої партійної націоналізації ці партії не мали суттєвого впливу на електорат в країні.

Зокрема, визначення стану партійної націоналізації дозволило оцінити рівень рівномірності електоральної підтримки політичних сил за регіонами. Аналіз показав високе значення індексів націоналізації партійної системи України за період 2014–2015 рр. згідно з підходом М. Джонса і С. Мейнверінга, Г. Голосова, третім авторським модифікованим підходом. А саме, індекс націоналізації згідно з підходом М. Джонса і С. Мейнверінга за період 2014–2015 рр. склав 0,754, відповідно до підходу Г. Голосова – 0,63, і за авторським підходом – 0,643. Третій підхід дозволив проаналізувати більш повний комплекс складових націоналізації партійної системи країни і отримати вичерпний результат. Окрім націоналізації партій за результатами парламентських виборів в регіонах, націоналізації партій за кандидатами від політичних партій в регіонах, було оцінено та виявлено високий рівень націоналізації партійної системи за результатами виборів до

органів місцевого самоврядування. Це вказує на те, що оскільки зазначений модифікований підхід дозволяє враховувати результати виборів до місцевих органів самоврядування, він є актуальним для дослідження регіональних партій.

Встановлено, що на стан партійної націоналізації в Україні в 2014–2015 р. вплинули такі фактори:

- виборча система. На підставі дослідження законодавчих умов та результатів проведення парламентських виборів в Україні в 2014 р. було відмічено негативну рису існування змішаної виборчої системи, яка використовувалась і на попередніх виборах. Отже, 225 народних депутатів (50%) обирались за загальнодержавним багатомандатним округом за виборчими списками політичних партій, і 225 народних депутатів проходило до парламенту на мажоритарній основі в одномандатних округах;

- трансформаційні чинники, пов'язані з революційними та військовими подіями, вплинули на появу нових політичних акторів, складністю визначення для виборців щодо електоральних переваг. Населення віддавало голоси за деякі нові політичні сили, зокрема, ПП «Об'єднання «Самопоміч», Радикальну партію Олега Ляшка під впливом психологічних факторів, не бажаючи голосувати за тих, хто себе дискредитував, втратив довіру, втратив популярність на певний час (це стосується політичної сили Ю. Тимошенко). І, навпаки, частка виборців Східного, Південного під дією розчарувань в політичній діяльності Партії регіонів проголосувало не за політичну силу «Опозиційний блок», яка була її наступницею, а за інші партії;

- зміна форми державного правління (від президентсько-парламентського напівпрезиденталізму до збалансованого прем'єр-президентського напівпрезиденталізму), трансформація політичного режиму (від квазіавторитаризму до олігархізму), на нашу думку, не мали такого суттєвого впливу на результати конфігурації партійної системи, як вищезазначені фактори;

- децентралізація (деволюція), пов'язана з реформою місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, обумовила виникнення нових регіональних політичних партій на місцевих виборах 2015 р. А саме, була прийнята Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (01.04.2014 р.), Закони України «Про співробітництво територіальних громад» (17.06.2014 р.), «Про добровільне об'єднання

територіальних громад» (05.02.2015 р.) та зміни до Бюджетного і Податкового кодексів (з питань фінансової децентралізації). Вказаний процес у відповідності до положень Європейської хартії місцевого самоврядування дав можливість започаткувати інститут місцевого самоврядування на базовому рівні – об'єднаних територіальних громад (ОТГ). Як вказують наукові, емпіричні матеріали, розвиток цього процесу вплинув на виборчу кампанію під час місцевих виборів в Україні в 2015 р. А саме, виникли регіональні та локальні політичні партії (зокрема, ПП «Вінницька європейська стратегія», ПП «Херсонці»), політичні партії, які представляли інтереси національних меншин в певних регіонах (серед таких політичних сил можна назвати Циганську партію України та ін.).

Висновки.

В процесі дослідження було розглянуто основні наукові підходи до характеристики та типологізації регіональних партій в Україні. Запро-

поновано розширити існуючу типологізацію за рахунок введення таких категорій регіональних партій, як проекти місцевих еліт, регіональних партій, орієнтованих на проросійську політику в Україні, технічних політичних партій, які починають активну діяльність перед виборами, допомагаючи забезпечити проходження до місцевих органів самоврядування певним особам.

За результатами вивчення наукових праць можна стверджувати, що деякі політичні сили складають сепаратистську загрозу національній безпеці країни, інші орієнтовані на реалізацію інтересів місцевих еліт, проходження певних впливових осіб до влади на різних рівнях.

Вивчення структури регіональних партій України за результатами місцевих виборів в Україні в 2015 р. дозволило виявити пряму залежність між виникненням, розвитком регіональних політичних сил і націоналізацією партійної системи України, девіантністю (нетиповістю) електоральної поведінки регіонів.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

1. Вишняк О. Політична типологія регіонів України: динаміка та фактори змін / О. Вишняк // Українське суспільство 1992–2008. Соціологічний моніторинг. – 2008. – С. 331–342.
2. Кармазіна М. Політичні партії в Україні. 2014–2017 рр. / М. Кармазіна. – Київ: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2018. – 168 с.
3. Манайло-Приходько Р. Ю. Регіональний вимір розвитку та функціонування партійної системи України. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02 / Р. Ю. Манайло-Приходько. – Ужгород, 2018. – 290 с.
4. Манайло-Приходько Р. Феномен «регіональних» політичних партій в Україні / Р. Манайло-Приходько // Політикус. – 2016. – № 2. – С. 93–98.
5. Остапеч Ю. О. Типові чи девіантні: розрахунок евклідової відстані для аналізу особливостей регіонального голосування в Україні на парламентських виборах 1998–2014 рр. / Ю. О. Остапеч, Р. Манойло-Приходько // Розвиток політичної науки: європейські практики та національні перспективи: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. Чернівці, 17 квітня 2018 р. – Чернівці: Букрек, 2018. – С. 77–83.
6. Туровский Р. Ф. Национализация и регионализация партийных систем: подходы к исследованию / Р. Ф. Туровский // Полития: анализ, хроника, прогноз. – 2016. – № 1. – С. 162–180.
7. Швейцер В. Региональные партии выходят на авансцену / В. Швейцер // Современная Европа. – 2006. – № 4. – С. 84–93.

REFERENCES

1. Vyshniak, O. (2008). *Politychna typolohiia rehioniv Ukrainy: dynamika ta faktory zmin. Ukrainske suspilstvo 1992–2008 [Political typology of Ukrainian regions: dynamics and factors of change. Ukrainian Society 1992–2008]*. Sotsiolohichni monitorynh [in Ukrainian].
2. Karmazina, M. (2018). *Politychni partii v Ukraini. 2014–2017 rr. [Political parties in Ukraine. 2014–2017]*. Kyiv: IPiEND im. I.F. Kurasa NAN Ukrainy [in Ukrainian].
3. Manailo-Prykhodko, R.Iu. (2018). *Rehionalnyi vymir rozvytku ta funktsionuvannia partiinoi systemy Ukrainy [Regional dimension of the development and functioning of the party system of Ukraine]*. Candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
4. Manailo-Prykhodko, R. (2016). Fenomen «rehionalnykh» politychnykh partii v Ukraini [The phenomenon of «regional» political parties in Ukraine]. *Politikus*, 2, 93–98 [in Ukrainian].
5. Ostapets, Yu.O., & Manoylo-Prikhodko, R. (2018). Typical or Deviant: Calculating the Euclidean Distance for the Analysis of the Peculiarities of the Regional Voting in Ukraine in the 1998–2014 Parliamentary Elections [Typical or Deviant: Calculating the Euclidean Distance in Ukraine during the 1998–2014 Parliamentary Elections]. *The development of political science: European practices and national perspectives: materials of the VIII International scientific and practical conference* (pp. 77–83). Chernivtsi: Bukrek [in Ukrainian].

6. Turovskiy, R.F. (2016). Natsionalizatsiya i regionalizatsiya partiynykh sistem: podkhody k issledovaniyu [Nationalization and regionalization of party systems: approaches to research]. *Politiya: analiz, khronika, prognoz*, 1, 162-180 [in Russian].
7. Shveytser, V. (2006). Regionalnye partii vykhodyat na avanssenu [Regional parties come to the fore]. *Sovremennaya Yevropa*, 4, 84-93 [in Russian].

Марта Михайлівна Шелемба

Аспірантка

Ужгородський національний університет

88000, м. Ужгород, пл. Народна, 3

Marta Shelemba

Postgraduate Student

Uzhgorod National University

3, Narodna Sq., Uzhhorod, 88000, Ukraine

Email: schelemba.m@gmail.com   ORCID: 0000-0002-2491-7185

Цитування: Шелемба М. М. Регіональні політичні партії в контексті дослідження процесу націоналізації (за результатами місцевих виборів 2015 р.) / М. М. Шелемба // Науково-теоретичний альманах «Грані». – 2019. – Т. 22, № 1. – С. 78-85.

Citation: Shelemba, M.M. (2019). Rehionalni politychni partii v konteksti doslidzhennia protsesu natsionalizatsii (za rezultatamy mistsevykh vyboriv 2015 r.) [Regional political parties in the context of the study of the process of nationalization (based on the results of the local elections in 2015)]. *Scientific and theoretical almanac «Grani»*, 22(1), 78-85.

Стаття надійшла / Article arrived: 14.12.2018

Схвалено до друку / Accepted: 15.01.2019